

Til: Cicero Senter for klimaforskning

Dato: 22. juni 2017

Gjelder: Rapporten «Klimavalg 2017»

Kjære Cicero,

Vi setter pris på initiativet som er tatt til en klimapolitisk rapport i valgåret. Mange har etterlyst forskere i klimadebatten – som en motvekt til politikernes «tåkeprat». Samtidig er det et vanskelig terreng, der mange vil være usikre på hvor langt de kan tillate seg å gå i å utfordre politiske miljøer.

«Klimavalg 2017» lover å «*oppsummere hva forskningen forteller om sentrale spørsmål i klimapolitikken, slik at den politiske debatten kan føres på et solid faglig grunnlag*». Dessverre synes vi ikke dere har lyktes særlig godt med dette. Vår opplevelse er at rapporten alt for ofte ender opp som forsiktig skissering av ulike handlingsalternativer – i stedet for å peke på hva som er nødvendig for å få til det taktskifte som trengs.

I tilknytning til tabellen med karbonbudsjettet burde det vært understreket at med bare noen få år til med dagens utslipp er det liten sjanse for å begrense temperaturstigningen til 1,5 grader.

Rapporten er preget av at forskerne synes å være svært opptatt av å være «balansert» og påpeke usikkerheter. Et typisk eksempel (avsn 1.7): «*Som en del av en moderat kursendring kan man også tenke seg at skattesystemet for petroleumssektoren justeres forsiktig (...) Man kan også se for seg en kraftigere politisk omlegging for å redusere det framtidige aktivitetsnivået på norsk sokkel – for eksempel ved å stoppe eller begrense nye lisenstildelinger. Selv om den tilgjengelige kunnskapen tyder på at et slikt grep trolig vil gi en viss utslippsreduksjon globalt, er den nøyaktige klimaeffekten usikker og de økonomiske konsekvensene for Norge potensielt betydelige.*»

Når man velger å ordlegge seg slik, må man være forberedt på å bli brukt og tatt til inntekt for nesten hvilket som helst standpunkt i debatten. Av Søviknes & Co vil dette høgst sannsynlig bli oppfattet som støtte til dagens politikk, og at det ikke er noen klimafaglig grunn til å redusere tempo i leting og åpning av nye områder i nord.

Avsn 1.3 har overskriften «Hvem bør la oljen ligge?», men gir så vidt vi kan se ikke noe svar på spørsmålet. Det er en beskrivelse av ulike politiske posisjoner, graviterende inn mot det uklare mellomstandpunktet der de fleste ser ut til å havne. Det nevnes at «*En bred koalisjon av internasjonale miljøorganisasjoner har tatt til orde for en 'styrt avvikling' av fossil energiutvinning i tråd med begrensningene karbonbudsjettet setter*», men dette beskrives som et ytterpunkt i debatten. Det vises til studier som tyder på at en reduksjon i norsk olje- og gassvirksomhet kan redusere globale utslipp, men «*at litteraturen er liten og usikkerheten fortsatt relativt stor*».

Det nevnes ikke at det er vist at bare rundt 20 prosent av kjente fossile ressurser kan utvinnes om en skal kunne begrense global oppvarming til under 2 grader. Det er også andre grunner til at nettopp oljen vi nå planlegger å utvinne i Arktis hører til den delen av nye ressurser som bør bli liggende.

I avsn 1.4 «Effekter av redusert olje- og gassvirksomhet», står det: «*Hvilken rolle gass vil spille i Europa under en strammere klimapolitikk er omstridt (se f.eks. Stern 2017). Der gass erstatter kull i*

kraftproduksjon kan det gi betydelige utslippsreduksjoner. På den andre siden vil gass fortsatt medføre klimagassutslipp, og videre etablering av infrastruktur for gass kan dermed vanskeliggjøre kraftigere utslippsreduksjoner i framtiden.»

Her burde det etter vårt syn vært nevnt at Stern som det refereres til, egentlig skriver at uten CCS har gass ingen framtid. Han skriver også om metanlekkasjer, som vi heller ikke finner noe om i Cicero-rapporten, men som lett kan velte mye av de positive konklusjonene om gass som alternativ. Det burde også vært nevnt at om få år vil elektrisitet fra solenergi sannsynligvis være den rimeligste i mange land.

Når det gjelder transportkapittelet, har Otto Martens fra Besteforeldreaksjonen skarpt kritisert det som står om høghastighetsbaner, jf <http://www.besteforeldreaksjonen.no/?p=36494> I tillegg synes vi det er rart at et så aktuelt politisk tema som framlegget til Nasjonal Transportplan ikke blir viet større oppmerksomhet. Det blir nevnt at det skal brukes 1000 mrd. kr i nye investeringer fram til 2030, med et tyngdepunkt på utbygging av motorveier. Men det drøftes ikke at denne satsingen høyst sannsynlig vil bidra til nye og økte utslipp (selv om utslippene per bil går ned), og låse oss til en ikke bærekraftig infrastruktur.

I stedet er det fare for at rapporten styrker toneangivende politikere i deres nye og urealistiske tro på biodrivstoff, med påstander/formuleringer som denne: «*Omsetningspåbud for biodrivstoff, det vil si biodiesel og etanol i bensin, vil redusere utslippene av CO₂ i Norges utslippsregnskap ettersom man regner biodrivstoff som karbonnøytralt.*»

Men det hjelper jo lite på de reelle utslippene om biodrivstoff «regnes som» karbonnøytralt, når det er vist at den type biodrivstoff som er i bruk i Norge (for det meste basert på raps og palmeolje) gir høyere globale utslipp enn det fossile drivstoffet som blir erstattet. Etter vår mening burde konklusjonen heller være: «*Omsetningspåbud for en mindre mengde biodrivstoff kan være god klima- og miljøpolitikk, forutsatt at råstoffene som brukes til produksjon av biodrivstoff oppfyller strenge bærekraftkriterier. Det er mye som tyder på at bruk av plantebasert biodrivstoff i mange tilfelle er klimamessig uheldig. Dette gjelder også produksjon fra avvirkning av norsk skog.*»

Konklusjon

Store deler av «Klimavalg 2017» preges av hvordan forskere er vant til å kommunisere med andre forskere. Her er det mest gangbart og riktig å ta forbehold om konklusjonene og understreke usikkerheten. Dermed uttrykkes anbefalingene slik at klimapolitiske standpunkter med høyst ulik klimaeffekt kan finne støtte.

Rapporten lover «et solid faglig grunnlag», men er ufullstendig og til dels misvisende på flere punkter, særlig når det gjelder transport.

Ved å uttrykke seg så forsiktig og med så mange forbehold underkommuniseres den meget farlige klimasituasjonen verden er inne i og at det haster med tiltak som monner, spesielt i Norge, der vedtatte klimamål over mange år ikke er blitt fulgt opp. Om det er ønskelig kan vi gjerne utdype denne kritikken ytterligere.

Med vennlig hilsen
Halfdan Wiik, Bergen
Gunnar Kvåle, Os
Hans Martin Seip, Oslo